

Styrket anvendelse af donorpotentialet på sygehusene

Initiativbeskrivelse: Styrket anvendelse af donorpotentialet på sygehusene

Beskrivelse

Det følger af national handleplan for at styrke organdonationsområdet *Fælles om at give livet tilbage*, at anvendelsen af donorpotentialet skal styrkes. Initiativet relaterer sig til følgende to af fire mål i den nationale handleplan for organdonationsområdet:

- Færre personer skal dø, mens de venter på et organ
- Flere, som har behov for det, skal have transplanteret et nyt organ

Formålet er, at der skal igangsættes tiltag, der kan øge donorpotentialet ved at sikre, at organdonation bliver vurderet og realiseret i alle relevante tilfælde på hele sygehuset.

Overordnet organisering

Sundhedsstyrelsen er tovholder for det overordnede initiativ og nedsætter en følgegruppe, som vil følge afdækningen af anvendelsen af donorpotentialet på sygehusene og bidrage til at kvalificere de indholdsmæssige rammer og fokus. Følgegruppen bidrager herudover til at kvalificere og prioritere de nævnte forslag til initiativer i afdækningen. Sundhedsstyrelsen varetager formandskab og sekretariatsfunktion for følgegruppen (Kommissorium for følgegruppen fremgår af bilag 1).

ISM og Danske Regioner træffer beslutning, med inddragelse af SST og DCO, om hvilke initiativer, der kan sættes i gang for at øge anvendelsen af donorpotentialet. Hvis evt. initiativer forudsætter yderligere økonomisk prioritering end den, der afsat i den nationale handleplan, jf. udmøntningsbrev om styrket anvendelse af donorpotentialet på landets sygehuse af 20. december 2024, vil ISM og Danske Regioner aftale nærmere.

De enkelte delopgaver indenfor initiativet er beskrevet nærmere nedenfor.

Økonomi: 10,5 mio. kr.

Aktører: SST, DCO, Danske Regioner, repræsentanter fra sygehusafdelinger og ISM.

Kontaktperson i ISM: Charlotte Fagt (chfa@sum.dk)

Afdækning af anvendelse af donorpotentialet på sygehusene

Delopgaver	Tovholder	Øvrige aktører	Tidsplan	Økonomi
Fase 1: • Faglig afdækning af anvendelse af donorpotentialet på sygehusene	DCO	DCO inddrager kvalitetskompetencer og klinisk/ faglige kompetencer. Indhold af afdækningen behandles i følgegruppen.	Design af afdækning: Medio maj- medio august 2025 Gennemførelse af afdækning:	0,95 mio. kr.

			Medio august-ultimo oktober Følgegruppe møde mandag d. 18. august 2025	
- Afrapportering af afdækningen - Hvilke udfordringer har afdækningen vist? - Hvilke mulige løsninger/indsatser er der på de belyste udfordringer?	DCO	Afrapportering afleveres til SST.	Primo november 2025	
- Høring og kommentering i ca. 4 uger: - Danske Regioner sender afdækning til kommentering i regionerne, så regionernes input inddrages i behandlingen i 2. følgegruppemøde. - Følgegruppen kan i samme periode inddrage deres bagland.	Danske Regioner	Danske Regioner sender afrapporteringen ud til regionernes hovedpostkasser, og Danske Regioner er selv ansvarlig for at modtage og samle regionernes input, som de tager med til følgegruppemødet.	Primo november-primod december 2025	
Delopgaver	Tovholder	Øvrige aktører	Tidsplan	Økonomi
Fase 2: - Mulige initiativer, der kan igangsættes - Med afsæt i afrapporteringen kvalificerer følgegruppen de nævnte forslag til initiativer i afdækningen	SST	Følgegruppen kvalificerer nævnte forslag til initiativer i afdækningen.	Følgegruppe møde fredag d. 5. december 2025	
- Beslutning om igangsættelse af evt. initiativer træffes - Beslutning tager afsæt i følgegruppens kvalificering af forslag til initiativer i afdækningen - Der gives mandat til igangsættelse af konkrete initiativer	ISM og DR	ISM og Danske Regioner træffer beslutning med inddragelse af SST og DCO.	Ultimo 2025/primod 2026	

Igangsættelse af konkrete initiativer på baggrund af afdækning og undersøgelse	Aftales nærmere efter afrapporteringen foreligger.	Relevante afdelinger og DCO inddrages, SST er sparringspartner.	2026	Der afsættes 6,05 mio. kr. til igangsættelse af initiativer til regionerne fordelt via bloktilskudsfordelingen.
- Danske Regioner og ISM mødes årligt og drøfter organdonationsområdet - De igangsatte initiativer drøftes løbende i DCOs styregruppe	ISM, Danske Regioner, SST, DCO	De involverede afdelinger og DCO er tæt ind over.		
Øvrige initiativer til at styrke anvendelsen af donorpotentialet				
Delopgaver	Tovholder	Øvrige aktører	Tidsplan	Økonomi
Danske Regioner orienterer ISM på de årlige møder om organdonation om status for fokus på organdonation i kvalitetsudviklings- og forbedringsarbejde på sygehusene	Danske Regioner	DCO og SST er sparringspartnere.		
Ansøgning til LKT om organdonation	SST	DCO tæt ind over. Danske Regioner læser med på ansøgning.	Forventeligt august 2026	
Årlig skriftlig status for implementering af organdonation som tema i uddannelser, fx specialuddannelser til sygeplejersker til ISM	SST	DCO er tæt sparringspartner.		

Fase 1: Afdækning af anvendelse af donorpotentialet på sygehusene samt afrapportering af resultater

Forud for, at der igangsættes tiltag, skal der foretages en afdækning, der består af at undersøge, om – og i givet fald hvordan – man kan øge anvendelsen af donorpotentialet, fx ved at organdonation bliver vurderet i alle relevante tilfælde på landets sygehuse. Herunder skal det også afdækkes, om der er hindringer på akutafdelinger og medicinske afdelinger. For at sikre, at der også medtænkes eventuelle hindringer i forbindelse med fx donoroperationen eller transplantationen af organer, skal afdækningen omfatte hele donationsforløbet til og med organtransplantation.

DCO vil sikre inddragelse af relevante fagfolk inden for organdonation og transplantation fra landets sygehuse samt fra følgegruppen til kvalificering af det faglige indhold.

Udover faglig viden og indsigter fra fagfolk på området er der også behov for viden og metodikker fra fagpersoner, som arbejder med kvalitet i sundhedsvæsenet. Disse kompetencer vil DCO sikre gennem inddragelse af konsulenter fra Defactum i Region Midtjylland.

Sundhedsstyrelsen er tovholder af det overordnede initiativ, mens DCO planlægger og udfører den faglige del af afdækningen, herunder afrapportering. DCO har i forvejen lavet en del undersøgelser og har en stor viden indenfor organiseringen af organdonation på sygehusene.

DCO vil overordnet have en kvalitetsudviklings- og forbedringstilgang ved valg af fokusområder og undersøgelsesmetoder, som skal indgå i afdækningen.

Afdækningen vil inddrage den viden, der allerede eksisterer om donorpotentialet (patienter, som dør af deres skader i hjernen, hvilket både gør sig gældende for DBD og DCD-donor), samt strukturelle, organisatoriske og andre hindringer for donordetektion (donoropsparing) og realisering af de potentielle organdonorer, som detekteres.

Herudover er der opmærksomhed på at undersøge, om der er variationer mellem sygehusenes og regionernes organisering af området, herunder også sygehusenes og regionernes anvendelse af de data, som kvalitetsudviklingen på området skal drives af.

Inden afdækningen iværksættes, forelægges den i følgegruppen, som bidrager til at kvalificere de indholdsmæssige rammer og fokus for afdækningen.

Fase 2: Beslutning om og evt. igangsættelse af initiativer

På baggrund af afdækningen udarbejder DCO en afrapportering, der belyser udfordringerne, og som lister mulige løsninger på de belyste udfordringer.

Følgegruppen inddrages i behandlingen af resultaterne af afdækningen og bidrager til at kvalificere de nævnte forslag til initiativer for at øge donorpotentialet i afdækningen.

Med afsæt i afrapporteringen og følgegruppens bidrag mødes Danske Regioner og ISM. ISM og Danske Regioner træffer beslutning om igangsættelse af initiativer med inddragelse af DCO og SST.

Tovholder for igangsættelsen af de vedtagne initiativer afklares, når afrapporteringen foreligger.

Sundhedsstyrelsen følger i samarbejde med DCO de igangsatte initiativer løbende (i regi af DCOs styregruppe) med henblik på at sikre fremdrift og opfyldelse af målene i handleplanen.

Donorpotentialet blandt afdøde donorer på landets intensivafdelinger har siden 2010 været monitoreret i den kliniske kvalitets database "Organdonationsdatabasen" i regi af Sundhedsvæsenets Kvalitetsinstitut (Sund-K). Sund-K vil fremadrettet drive databasen som en ekstern finansieret database. Der afsættes derfor midler til driften i 2025-2029.

Organdonationsdatabasen sikrer bl.a., at der er tidstro og løbende tilbagemeldinger vedr. opgørelse af data i de regionale ledelsesinformationssystemer, som understøtter det regionale/lokale kvalitetsarbejde på området og at anvendelsen af donorpotentialet fra afdøde løbende kan dokumenteres og monitoreres tæt på alle landets hospitaler. Organdonationsdatabasen leverer derfor et nødvendigt datagrundlag i forhold til at følge implementeringen af de initiativer som skal gennemføres ifølge den nationale handleplan.

Økonomi:

Der er afsat 10,5 mio. kr. til initiativet, hvoraf 0,95 mio. kr. går til afdækningen. Der er afsat 6,05 mio. kr. til igangsættelse af initiativer. Derudover er der afsat 3,5 mio. kr. til drift af Organdonationsdatabasen i 2025-2029.

Regeringen og Danske Regioner fremlagde d. 1. juni 2024 den endelige aftale for regionernes økonomi for 2025. I aftalen fremgår følgende tekstafsnit om donorpotentialet på landet sygehuse: *"Regeringen og Danske Regioner er enige om, at det er vigtigt at styrke organdonationsområdet, og noterer sig stigningen i antallet af organtransplantationer på landets sygehuse. Parterne er enige om, at det er vigtigt at fastholde fokus på rammerne for at øge donorpotentialet, fx ved at fremme gensidig udveksling af gode erfaringer og konkrete løsninger, der styrker udviklingen, bl.a. med inddragelse af landets akut- og medicinske afdelinger."*

Øvrige initiativer

Organdonation skal indtænkes i det eksisterende kvalitetsarbejde i sundhedsvæsenet

Det skal afsøges, hvordan organdonation kan inddrages i de gode, allerede etablerede initiativer, der eksisterer i kvalitetsudviklingen af sundhedsvæsenet – fx i et lærings- og kvalitetsteam som led i det nationale kvalitetsprogram. Der skal være et fast fokus på kvalitetsudviklings- og forbedringsarbejde på sygehusene om organdonation, som giver mulighed for at lære på tværs, sprede de gode løsninger og bidrage til at understøtte handleplanens mål.

Danske Regioner er tovholder for dette initiativ og orienterer ISM på de årlige møder om organdonation.

Ansøgning til LKT

Som en del af at inddrage organdonation i det eksisterende kvalitetsudviklingsarbejde i sundhedsvæsenet udarbejder og indsender SST, i samarbejde med DCO, en ansøgning til et lærings- og kvalitetsteam på organdonationsområdet til indstillingsrunden i 2026 (forventeligt i august). Danske Regioner læser med på ansøgningen, inden den sendes.

Vurdering af organdonation som tema i uddannelser, fx specialuddannelser til sygeplejersker

For at sikre, at sundhedspersonalet uden for intensivafdelingerne har de rette kompetencer til at detektere potentielle donorer, skal der sættes fokus på organdonation i uddannelser, herunder videreuddannelser, som fx den nye specialuddannelse i akutsygepleje.

SST er tovholder for dette initiativ og sender en årlig skriftlig status til ISM.

Struktur for status og opfølgning

Det første møde i følgegruppen afholdes d. 18. august 2025 med henblik på at kvalificere de indholdsmæssige rammer og fokus for den faglige afdækning. Det andet møde afholdes d. 5. december 2025 med henblik på at kvalificere de listede indsatser fra afdækningen. Forinden dette møde får følgegruppen mulighed for at læse afdækningen og indsamle input fra deres bagland. Der afsættes derfor minimum fire uger fra afrapporteringen foreligger til mødet afholdes. Derefter afholdes møder i regi af DCOs styregruppe med henblik på at bidrage til koordinering og opbakning, når tiltagene skal implementeres. Møderne afholdes fysisk i Sundhedsstyrelsen. Sekretariatet (SST) indkalder til møder, udarbejder dagsordener og udsender beslutningsreferater. Dagsordener udsendes senest en uge forud for planlagte møder. Referater sendes til kommentering senest to uger efter mødets afholdelse med henblik på følgegruppens bemærkninger og skriftlige godkendelse inden for en fastsat tidsfrist.

Der kan desuden afholdes møder ad hoc, hvis Sundhedsstyrelsen eller andre finder behov for det, ligesom der kan sagsbehandles på anden vis, fx via skriftlig kommentering eller ved bilateral inddragelse af enkelte af forummets medlemmer i forbindelse med en konkret sag. Derudover kan der, hvis behovet opstår, inviteres øvrige parter til at deltage på udvalgte møder.

Danske Regioner og ISM mødes årligt og drøfter organdonationsområdet. De igangsatte initiativer drøftes løbende i DCOs styregruppe.

Mulighed for ekstern kommunikation

Fx ved igangsættelse af initiativer kan der kommunikeres herom med PM eller SoMe. ISM er tovholder på opgaven.

Eksempler på mulige cases:

- Artikel eller lignende fra en afdeling, der beskriver, hvordan initiativet har ændret arbejdsgange – evt. givet flere donationer.

Aftaletekst

Aftaletekst om initiativet fra handleplan for organdonationsområdet 'Fælles om at give livet tilbage'

I den nationale handleplan for organdonationsområdet *Fælles om at give livet tilbage* er det aftalt, at "... der skal igangsættes tiltag, der kan øge donorpotentialet ved at sikre, at organdonation bliver vurderet i alle relevante tilfælde på hele sygehuset." Det fremgår, at "Monitoreringen og dataindsamlingen på organdonationsområdet, samarbejdet mellem afdelingerne og sygehuse imellem og kompetencerne blandt personalet på de direkte involverede afdelinger skal afdækkes med henblik på, at organdonation bliver overvejet i alle relevante tilfælde. Afdækningen foretages af regionerne med inddragelse af Sundhedsstyrelsen. Dertil skal den nuværende 'nøglepersonsordning', der er på intensivafdelingerne, styrkes." Dertil fremgår det, at "Sundhedsstyrelsen skal i samarbejde med nøglepersoner fra sygehusene og Dansk Center for Organdonation undersøge, hvilke faktorer, der påvirker antallet af tilgængelige organdonorer, herunder hvor der er forbedringsmuligheder i forhold til, at organdonation bliver overvejet i alle potentielle tilfælde. En sådan undersøgelse vil kunne bidrage med viden om, hvilken betydning dødsårsager, overlevelsesmuligheder og organisering på sygehusene har for antallet af donorer. Det skal i den forbindelse overvejes, om der er behov for en støttefunktion eller lignende på hospitalerne, som vil kunne kontaktes ved tvivl om muligheder for at gennemføre organdonation."

Organdonation skal indtænkes i det eksisterende kvalitetsarbejde i sundhedsvæsenet

Det fremgår af handleplanen, at "Det skal afsøges, hvordan organdonation kan inddrages i de gode, allerede etablerede initiativer, der eksisterer i kvalitetsudviklingen af sundhedsvæsenet – fx i et lærings- og kvalitetsteam som led i det nationale kvalitetsprogram. Der skal være et fast kvalitetsudviklings- og forbedrings-arbejde på sygehusene om organdonation, som giver mulighed for at lære på tværs, sprede de gode løsninger og bidrage til at understøtte handleplanens mål."

Styrkelse af de faglige kompetencer om organdonation uden for intensivafdelingerne

Det fremgår også, at "Der skal sættes fokus på organdonation i uddannelser, herunder videreuddannelser, som fx den nye specialuddannelse i akutsygepleje. Med et styrket fokus på organdonation uden for intensivafdelingerne er det formålet, at organdonation bliver overvejet som mulighed i alle relevante tilfælde, herunder de akutte dødsfald på akutafdelingerne."